

Basiscursus TOPA 2026-'27

Antwerpse Kerkelijke Kunstgeschiedenis, verankerd in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal

Opzet

Voor wie geboeid is door kunst, kerk en geschiedenis, biedt TOPA (Toerismepastoraal Antwerpen) regelmatig een basiscursus aan over de rijke cultuurschat van de Antwerpse kerken. Deze bestaat uit drie delen.

In de eerste reeks lezingen wordt de samenhang tussen kunst en cultuur, kerk en geloof, geschiedenis van stad en land tot één historisch verhaal geweven.

We gaan in op één kerk, de voornaamste van de stad: de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, om vooral de gotische en de barokstijl te leren smaken in verschillende kunstgenres: architectuur, beeldhouw-, schilder- en glazeniers-kunst. Hierbij trachten we voeling te krijgen met de spiritualiteit van elke stijlperiode en van elk kunstzinnig kerkonderdeel.

Beeldtaal hanteert mechanismen, zowel bij figuren, verhalen en symbolen. Hiermee bieden we u leessleutels aan om ook ver buiten Antwerpen van kunst en vooral de oude kerkelijke kunst te genieten. Voor wie interesse heeft om aan te sluiten bij de vrijwillige onthaalgidsen van TOPA in een Antwerpse kerk naar keuze, kan terecht op een supplementaire infoavond.

Waar en wanneer?

De lessen gaan in de regel door op een maandagavond 19-ca. 21.15u. Welkom!

Info: www.topa.be / info@topa.be

De plaats vindt u aangeduid in de kalender.

Bij hoogst uitzonderlijke wijziging van plaats, datum of uur wordt u verwittigd via @.

Lesgevers

Fred Vanderpoorten: germanist, stadsgids, Topa-gids (FV)

Rudi Mannaerts, kunsthistoricus, priester (RM)

Kalender 2026-2027

- 1-) Maandag 5 oktober **2026**, 19u – 21.15u, in Why Waai (Waaistraat, links van de Sint-Andrieskerk)
(RM) **Kerk-, kunst- en stadsgeschiedenis. Deel 1. Oudheid en Vroege Middeleeuwen**
Een eigen tempel voor de christenen – de opkomst van Antwerpen – de kerstening
- 2-) Maandag 12 oktober, 19–21.15u, in Why Waai (Waaistraat)
(RM) **Kerk-, kunst- en stadsgeschiedenis. Deel 2. Late Middeleeuwen – 1585**
Kerk en stad met elkaar verweven – stormachtige verdeeldheid
- 3-) Maandag 19 oktober, 19–21.15u, in Why Waai (Waaistraat)
(RM) **Kerk-, kunst- en stadsgeschiedenis. Deel 3. 1585-1800**
Barokke triomf in een katholiek bolwerk - kerkverduistering door de Verlichting
- 4-) Maandag 26 oktober, 19–21.15u, in Why Waai (Waaistraat)
(RM) **Kerk-, kunst- en stadsgeschiedenis. Deel 4. 1800 – 2026**
Herstel en verzuiling - secularisatie en ontzuiling
- 5-) Maandag 9 november, 19–21u Kathedraal (ingang via Groenplaats 21)
(FV) Een **kathedraal staat niet alleen** (o.m. aalmoezeniers, 'parochiekerk')
- 6) Maandag 16 november, 19–21u Kathedraal (ingang via Groenplaats 21)
(RM) **Gotische architectuur** (licht en Licht, oriëntatie; grondplan; glasraamkunst)

7) Maandag 23 november, 19–21u Kathedraal (ingang via Groenplaats 21)

(FV) **Geschiedenis van de Onze-Lieve-Vrouwekerk** / Kathedraal

8) Maandag 7 december, Kathedraal (ingang via Groenplaats 21)

(RM) **Funeraria**: kerkhoven, grafzerken, grafmonumenten, epitafen (o.m. *De Verrijzenis*, Rubens)

9-) Maandag 14 december, 19–21u Kathedraal (ingang via Groenplaats 21)

(FV) **De altaarstukken voor en na de Beeldenstorm** (tussen 1500-1600, gotiek en maniërisme)

25 december KERSTMIS

1 januari 2027 NIEUWJAAR – VREDESDAG - (laatste dag van het octaaf van Kerstmis)

10-) Maandag 4 januari, 19–21u Kathedraal (ingang via Groenplaats 21)

(RM) **De altaarstukken in de barok** (P.P. Rubens: *De Kruisoprichting* en *De Kruisafneming*)

6 januari 2027 Driekoningen

11-) **Zaterdag** 9 januari, 13.30u-15.30u Kathedraal (ingang via Handschoenmarkt)

(FV) **glasramen**, zijkapellen, de tuin en het **Nieuwe Werck**

12-) Maandag 18 januari, 19–21u Kathedraal (ingang via Groenplaats 21)

(FV) **Meubilair**: preekstoel, biechtstoelen, orgel, koorgestoelte

13-) Maandag 1 februari, 19–21u Kathedraal (ingang via Groenplaats 21)

(RM) De twee **voornaamste devoties**: de Eucharistie (o.a. de Venerabelkapel) en de Mariadevotie (o.a. de Mariakapel, Maria-Tenhemelopneming (P.P. Rubens), straatbeelden)

=== 6-14 februari krokusvakantie; 10 februari **Aswoensdag**, begin van de **Veertigdagen-**, Vastentijd

14-) Maandag 15 februari, 19–21u., Kathedraal (start: buiten op Handschoenmarkt)

(FV) **Noordertoren**, portaal, **beklimming zuidertoren**, zolders

15-) Maandag 22 februari 19u – 21.15u, in Why Waai (Waaistraat)

(RM) Het a-b-c van de christelijke iconografie: **algemene symboliek**

16-) Maandag 1 maart, 19u – 21.15u, in Why Waai (Waaistraat)

(RM) Het 1-2-3 van de christelijke iconografie; specifiek **christelijk- katholieke beeldtaal**

17-) Maandag 8 maart, 19–21.00u, in Why Waai (Waaistraat)

(enkel voor kandidaat-gidsen)

(FV) **Vuistregels** van het gidsen

Bijdrage

De gehele reeks bedraagt 16 lezingen waarbij we twee didactische syllabi hanteren: *‘Antwerpen, Kerk en Kunst’* en *‘De kathedraal – een openbaring’* *. Op de 6 voordachtavonden in de zaal Why Waai voorzien we koffie. Voor dit alles verwachten we van u een bijdrage van 215 euro (tenzij u van een kansentarief geniet). De overschrijving van dit bedrag op rekening BE48 0013 2593 4527 van Toerismepastoraal Antwerpen vzw, Heilige Geeststraat 19, 2000 Antwerpen geldt als inschrijving. Gelieve als referentie mede te delen: **“Basiscursus TOPA 2026-2027”**. Mocht u net op de valreep tot deelname beslissen en de betaling is niet tijdig overgemaakt, maakt u zich niet ongerust: u bent welkom.

* Het kunstboek Rudi Mannaerts, *De Onze-Lieve-Vrouwekathedraal van Antwerpen. Een openbaring* (2016) is niet in de prijs inbegrepen, maar kan u ter plaatse in de zaal Why Waai bekomen aan het verminderd tarief van 15 euro.